

ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ

Т.В. ГЛУБИЦЬКА

*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
ptv1111@ukr.net*ДОСЛІДЖЕННЯ НЕПРЯМИХ АСПЕКТІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто трактуванням еколого-економічної системи підприємства задля можливості об'єктивної оцінки її властивостей. Здійснено оцінку прояву прямих та непрямих аспектів функціонування еколого-економічної системи підприємства на стадіях життєвого циклу товару з певним рівнем екологічності. Досліджено непрямі аспекти функціонування еколого-економічної системи підприємства, зокрема в частині екотоварів – дитячих пральних порошків щодо їх відповідності функціональності, безпечності споживання, рівню екологічності, ціні та реальному вибору споживачів. Надано рекомендації щодо сприяння активній переорієнтації хімічних підприємств на екологоорієнтоване виробництво товарів та підвищення рівня їх екологічності; зменшенню екодеструктивного впливу непрямих аспектів функціонування еколого-економічної системи підприємств.

Ключові слова: еколого-економічна система підприємств, непрямі аспекти, екотовари, екодеструктивний вплив

Т.В. Глубицкая

Исследования косвенных аспектов функционирования эколого-экономической системы предприятия

В статье рассмотрены трактовка эколого-экономической системы предприятия для возможности объективной оценки ее свойств. Осуществлена оценка проявления прямых и косвенных аспектов функционирования эколого-экономической системы предприятия на стадиях жизненного цикла экотовара. Исследованы косвенные аспекты функционирования эколого-экономической системы предприятия, в частности в разрезе экотоваров – детских стиральных порошков, их соответствие функциональности, безопасности потребления, уровню экологичности, цене и реальном выборе потребителей. Даны рекомендации по содействию активной переориентации химических предприятий на экологоориентированное производство товаров и повышения уровня их экологичности; уменьшению экодеструктивного влияния косвенных аспектов функционирования эколого-экономической системы предприятий.

Ключевые слова: эколого-экономическая система предприятий, косвенные аспекты, экотовары, экодеструктивное влияние

T.V. Glubitska

Studies the indirect aspects of the ecology-economic system of the company

In the article reflected the interpretation of the ecology-economic system of the enterprise for the possibility of objective evaluation of its properties. Estimation of direct to indirect effects of the functioning of the ecology-economic system of the enterprise. Investigated the indirect aspects of the ecology-economic system of the enterprise, in particular as regards ekotovariv – the baby detergent, for compliance functionality, safety, consumer, environmental level, price and real consumer choice. The author gave recommendations to promote active reorientation of chemical plants for the production of the ecology goods and to improve their environmental performance, reduce the impact of indirect environmentally harmful aspects the ecology-economic system of enterprises.

Keywords: the ecology-economic system of the enterprise, the indirect aspects, the environmental goods, the harmful impact of

Згідно досліджень, рівень техногенного навантаження на природне середовище в Україні в 4-5 разів перевищує аналогічні середньоєвропейські показники. Обсяг води, що використовувалась в вітчизняних технологічних процесах у 2-5, а на деяких підприємствах – у 10-15 разів перевищує рівень її використання в сучасних світових технологіях [4, с. 9]. Загалом згідно з оцінками закордонних спеціалістів, втрати від неефективного природокористування складають 15-20% національного доходу і є найбільшими в світі. З огляду на це, сьогодні досить важливим для України є створення таких умов функціонування економіки, які б дозволяли знизити рівень шкідливих викидів та обсягів використання невідновних ресурсів, поліпшити екологічну ситуацію в країні, а відтак забезпечити стабільний рівень її

© Т.В. Глубицкая, 2014

економічного зростання [3, с. 11]. Таким кроком може стати впровадження практики економічного господарювання, спрямованої не лише на отримання прибутку, а й на мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє природне середовище, використання енерго- і ресурсозберезувальних технологій та формування ринку екологічних товарів і послуг, тобто йдеться про ефективне функціонування еколого-економічної системи підприємства.

Проблемі розроблення концептуальних засад функціонування еколого-економічної системи підприємства присвячені дослідження провідних вітчизняних учених, серед яких: Є.М. Борщук [2], Т.А. Акімова [1]. Дослідження екодеструктивного впливу підприємств на стан навколишнього природного середовища знайшло відображення у наукових працях Б.В. Буркинського [3, с. 11-17], П.О. Загороднюк [4, с. 9-14]. Дослідженню непрямих аспектів функціонування еколого-економічних систем в частині оцінки тенденцій зміни споживацьких пріоритетів на ринку екологічних товарів України присвячено наукові доробки М.В. Кірносолової [6]. Проблемі аналізу сектору екологічних товарів та послуг в Україні, дослідженню екологічного чинника як фактору формування конкурентоспроможності національної економіки присвячено роботи О.О. Веклич [7]. Узагальнення й аналіз опублікованих за даною проблематикою робіт дозволили зробити висновок про те, що дослідження непрямих аспектів функціонування еколого-економічної системи підприємства в частині екотоварів недостатньо розроблені у науковому аспектах. Об'єктивна необхідність подальшого поглиблення досліджень пов'язана, насамперед, з вирішенням наступних завдань: 1) трактуванням еколого-економічної системи підприємства задля можливості об'єктивної оцінки її властивостей; 2) оцінка прояву прямих та непрямих аспектів функціонування еколого-економічної системи підприємства на стадіях життєвого циклу товару з певним рівнем екологічності; 3) дослідження екотоварів щодо їх відповідності функціональності, безпечності споживання, рівню екологічності, ціні та реальному вибору споживачів встановлення головних компонентів еколого-економічної системи підприємства.

Метою статті є дослідження непрямих аспектів функціонування еколого-економічної системи підприємства та рекомендації щодо подальшого її розвитку.

Еколого-економічна система підприємства (ЕЕСП) – еколого-конструктивна діяль-

ність фірми, яка забезпечує соціально-економічний поступ із природними екосистемами, забезпечуючи певний рівень суспільного задоволення [9]. До складових еколого-економічної системи слід віднести [2, с. 251]:

екологічну підсистему – природна складова навколишнього середовища, система абіотичних і біотичних факторів, що справляють безпосередній вплив на людину, її господарську діяльність в межах певної території;

економічну підсистему – комплекс засобів оброблення речовини, енергії та інформації для виробництва заданої продукції;

соціальну підсистему – сукупність певної групи людей, об'єднаних певними відносинами, обумовленими історично мінливими способами виробництва матеріальних і духовних благ.

Функціонування еколого-економічної системи підприємства являє собою процес перетворення певного ресурсу в конкретний продукт. Ресурси вилучаються з природного середовища і спрямовуються в виробничу сферу – штучно організоване техніко-технологічне середовище, в якому перетворюються в необхідні продукти, а промислові відходи що виникають при цьому, повертаються в природне середовище. Сьогодні важливим та найбільш актуальним є пошук шляхів удосконалення функціонування ЕЕСП за її прямими та непрямими аспектами на всіх стадіях життєвого циклу товарів [9] (рис. 1).

Непрямі екологічні аспекти ЕЕСП, пов'язані, передусім, із продукцією та рівнем її екологічності при виробництві, споживанні та утилізації, оскільки як зазначає О.В. Прокопенко [8, с. 29], удосконалення ЕЕСП можливе за рахунок екологізації, зокрема в частині забезпечення екологічності продукції. Тобто підвищений рівень екологічності товарів забезпечує ошадний вплив на навколишнє природне середовище виробничо-господарської діяльності підприємства. Тому дослідимо використання екотоварів вітчизняними споживачами.

Найпоширенішим екотоваром, яким користуються усі споживачі є миючі засоби. Склад синтетичних миючих засобів містить ряд агресивних компонентів (передусім фосфатів), які здійснюють значний вплив на стан навколишнього природного середовища та живих організмів, здоров'я людей. Однак використання товарів виробниками небезпечних речовин у синтетичних миючих засобах зумовлене дешевизною та ефективністю їх дії. Досвід зарубіжних країн свідчить про непоширеність

використання фосфатів у миючих засобах: на ринках Німеччини, Італії, Австрії, Голландії, Швейцарії, Нідерланди, Норвегії продаються лише безфосфатні миючі засоби, в інших європейських країнах – Франція, Великобританія, Іспанія – у відповідності до урядових рішень вміст фосфатів в синтетичних миючих засобах точно регламентований (не більше 12%) [11]. В Україні законів з подібного обмеження немає взагалі. Існує лише постанова Верховної Ради «Про розроблення Загальнодержавної програми щодо зменшення та поступового припинення використання на території України мийних засобів на основі фосфатів» від 15 червня 2010 р. Згідно досліджень [3, с. 12], концентрація фосфатів в миючих засобах, що продаються в Україні складає до 50-60%.

Тому доцільним є дослідження екологічних дитячих пральних порошків, які повинні відповідати підвищеним вимогам екологічності та безпеки: не містити агресивних компонентів у великих кількостях, містити нейтральний запах, дерматологічне тестування, легко виполіскуватися, мати відповідний сертифікат якості, швидко білорозщеплюватися, не впливати негативно на стан довкілля, бути безпечними у виробництві та споживанні, економічними у використанні (як правило, 1 кг екопорошку вистачає на 80-90 кг білизни).

Дослідження екологічних дитячих пральних порошків, які продаються на вітчизняному ринку миючих засобів здійснювалося за критеріями: функціональність товару, безпечність використання, екологічне маркування, ціна, оцінка яких дозволила отримати індекс якісних параметрів. Об'єктами дослідження виступили дитячі пральні порошки різних товаровиробників:

Екопорошок пральний для дитячих речей, ВАТ «Амріта» (Україна);

«SA8 Baby» концентрований порошок для прання дитячої білизни, ВАТ «Емвей Україна»;

безфосфатний дитячий пральний порошок «Ладушки», ВАТ «Дакос» (Україна);

безфосфатний порошок для делікатного прання вимогливого дитячого одягу «Proprete», ВАТ «Ест Етуаль Груп» (Україна);

безфосфатний дитячий пральний порошок «Frosch», ВАТ «Ректіс» (Германія).

У методі безпосередньої оцінки альтернатив, як правило, спочатку виконують оцінку, а потім ранжування. Нами проаналізовано обрані об'єкти дослідження, сайти товаровироб-

ників щодо обраних критеріїв, отримана оцінка відображена у табл. 1.

Зведені результати, отримані за допомогою індексу якісних параметрів розраховано та відображено у табл. 2.

Для отримання інтегральної оцінки товарів різних виробників, бралось до уваги вибір споживача, отриманий згідно проведеного Internet-опитування «Фаворит успіху 2012» у номінації «Дитячі пральні порошки» (рис. 2).

Результати дослідження наведені на рис. 2 свідчить, що незважаючи на небезпечність у споживанні, використанні та низький рівень екологічності товару, вибір споживачів зупинився на неекологічних товарах, які містять фосфати: «Ушастый нянь» та «Galinka», які за ціною є одними з найдешевших. Це свідчить про те, що дешевизна та розрекламований бренд виступають основними критеріями при виборі споживачів дитячих миючих засобів, незважаючи на їх низький рівень екологічності при виробництві та споживанні. Звичайно, автором не відкидається думка, що на вибір споживача впливає й ряд інших чинників, зокрема платоспроможність покупця, його екологічна обізнаність, вид товару тощо. Однак загалом дослідження частково спростовує опитування [8, с. 30], яке свідчить, що за екологічність споживачі готові платити більше.

Результати розрахунку згідно індексу споживчих витрат та індексу економічності відображено у табл. 3.

Середній інтегральний індекс обчислювався як середнє арифметичне індексу якісних параметрів, індексу споживчих витрат та індексу економічності. Загальні висновки здійснювалися на основі рейтингового оцінювання, оскільки інформація по споживчому виборі була отримана лише в рейтинговому вигляді, табл. 4.

Проведене дослідження оцінки екологічності дитячих пральних порошків свідчить, що високий рейтинг середнього інтегрального індексу, отриманого відповідно до оцінки якісних параметрів, рівня споживчих витрат та економічності товару торгових марок «Proprete» (Україна), «Frosch» (Германія), «Амріта» (Україна), співпадає із рейтингом споживчого вибору. Тобто вибір дитячого прального порошку вітчизняними споживачами здійснюється із урахуванням не лише ціни товару, а й його функціональності, безпечності використання та відповідності маркування.

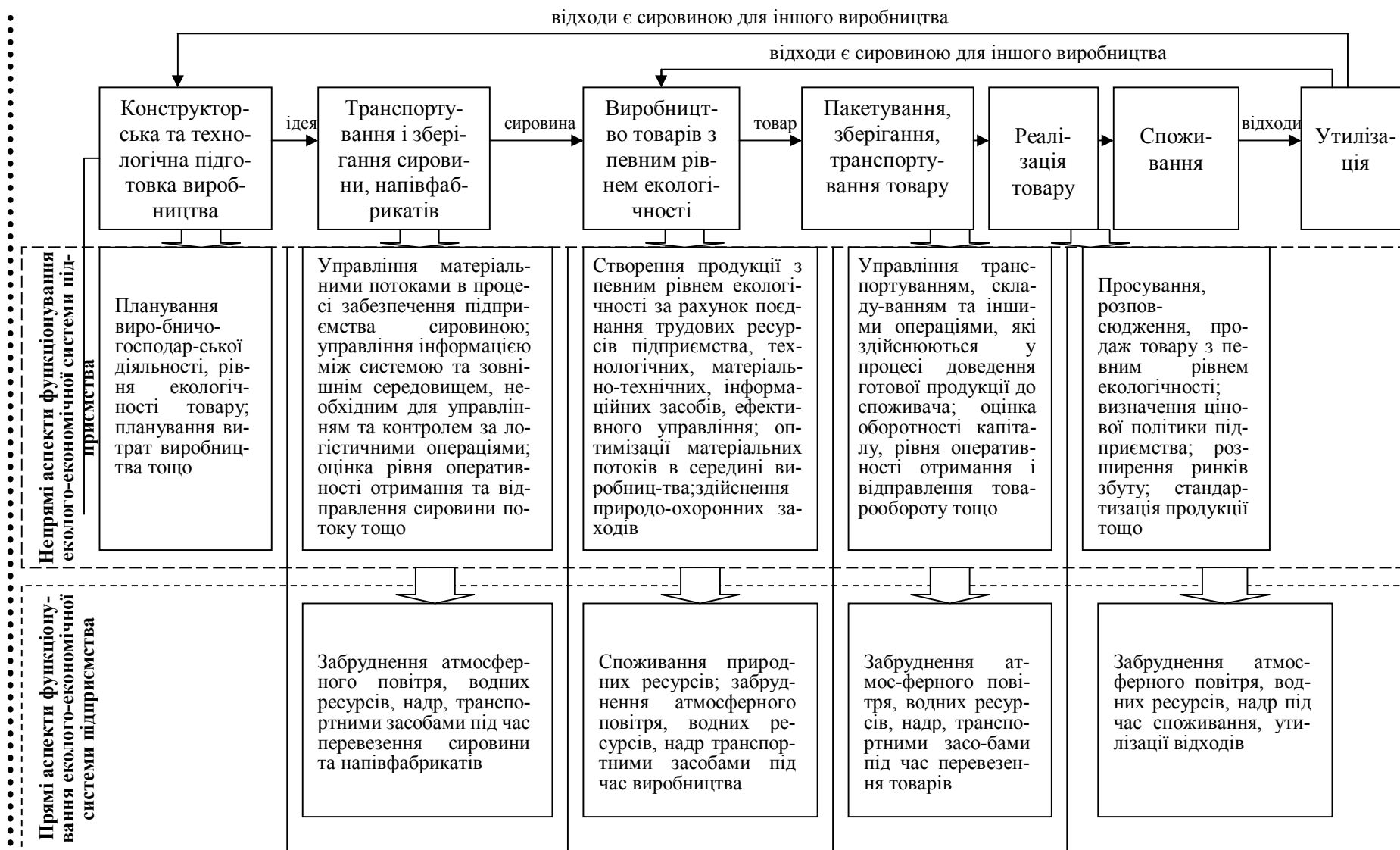

Рис. 1. Прояв прямих та непрямих аспектів функціонування еколого-економічної системи підприємства на стадіях життєвого циклу товару з певним рівнем екологічності

Таблиця 1

Результати оцінки дитячих пральних екопорошків за визначеними критеріями

Критерії оцінки	Екологічні дитячі пральні порошки				
	ТМ «Ам-ріта»	ТМ «Емвей Україна»	ТМ «Дакос»	ТМ «Proprete»	ТМ «Frosch»
<i>I Функціональність товару</i>					
- протимікробна дія	+	+	-	-	+
- можливість використання для кольорових та білих речей	+	+	+	+	+
- можливість використання для ручного та машинного прання	+	+	+	+	+
- зручність у використанні (наявність дозатора для порошку)	+	-	-	-	-
- наявність інструкції для використання при різних ступенях жорсткості води	-	-	+	-	+
<i>II Безпечність використання</i>					
- відсутність фосфатів, ПАВ (крім натурального)	+	+	+	+	+
- відсутність барвників, ароматизаторів	+	-	+	+	+
- відсутність інших агресивних речовин	+	-	+	-	+
<i>III Екологічне маркування</i>					
- наявність знака відповідності державним вимогам безпеки	+	+	+	+	+
- наявність знаків маркування, які підтверджують екологічні переваги сертифікованої продукції згідно вимог міжнародних стандартів	-	+	+	-	+
<i>IV Ціна</i>					
- ціна за 100 грам, грн.	16,24	12,04	5,09	6,80	8,81
<i>V Економічність</i>					
- кількість порошку необхідна для прання 1 кг білизни, грам	8,0	62,5	20,0	8,0	14,0

Джерело: сформовано автором на основі джерел 10-14

Таблиця 2

Результати оцінювання дитячих пральних екопорошків

Критерії	Екологічні дитячі пральні порошки				
	ТМ «Ам-ріта»	ТМ «Емвей Україна»	ТМ «Дакос»	ТМ «Proprete»	ТМ «Frosch»
За функціональністю	0,800	0,600	0,600	0,400	0,800
За безпечністю використання	1,000	0,333	1,000	0,667	1,000
За відповідністю екологічному маркуванню	0,500	1,000	1,000	0,500	1,000
Індекс якісних параметрів	0,767	0,644	0,867	0,522	0,933

Джерело: сформовано автором на основі опрацювання джерел 10-15

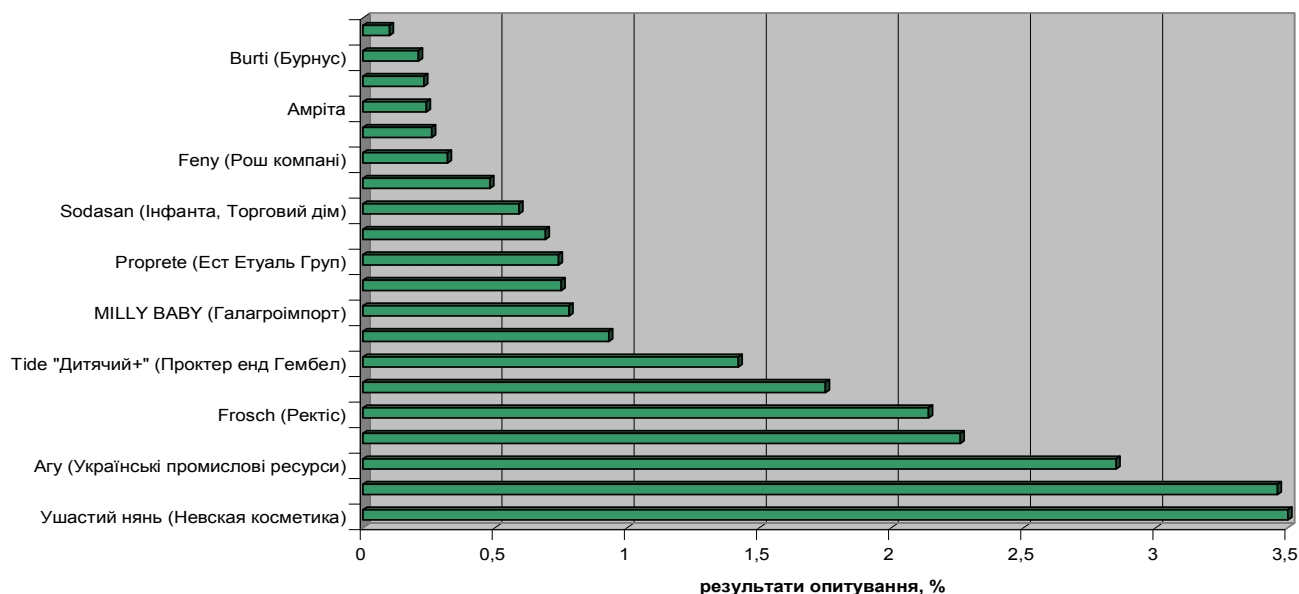

Рис. 2. Результати Internet-опитування щодо вибору дитячого прального порошку [15]

Таблиця 3

Розрахунок результатів індексів споживчих витрат та економічності

Назва показника	Екологічні дитячі пральні порошки					
	ТМ «Teo bebe»	ТМ «Амріта»	ТМ «Емвей Україна»	ТМ «Дакос»	ТМ «Proprete»	ТМ «Frosch»
Повні витрати споживача за 100 грам товару	8,75	16,24	12,04	5,09	6,80	8,81
Індекс споживчих витрат	-	1,856	1,376	0,582	0,777	1,007
Економічність	9,2	8,0	62,5	20,0	8,0	14,0
Індекс економічності	-	0,870	6,793	2,174	0,870	1,522

Таблиця 4

Результати інтегральної оцінки

Рейтинг	Екологічні дитячі пральні порошки				
	ТМ «Амріта»	ТМ «Емвей Україна»	ТМ «Дакос»	ТМ «Proprete»	ТМ «Frosch»
Середній інтегральний індекс	1,164	2,938	1,208	0,723	1,154
Рейтинг середнього інтегрального індексу	3	5	4	1	2
Рейтинг споживчого вибору [25]	4	1	5	3	2

Примітка: рейтинг проставлено від найвпливовішого чинника до найменш впливового (від 1 до 5)

Виняток становить дитячий пральний порошок ТМ «Емвей Україна», рівень екологічності товару якої є найнижчим серед досліджених об'єктів. Такий результат може свідчити про відмінну роботу маркетингових служб в напрямку розрекламованості бренду та продажу товарів

через сітковий маркетинг. Тобто еколого-економічні системи підприємств, які отримали найвищі рейтинги, ефективно функціонують на всіх стадіях життєвого циклу товару: від конструкторської та технологічної підготовки виробництва, безпосередньо виробництва до реалізації

та споживання продукції (рис. 1).

На сьогодні, так і в майбутньому, екологічний фактор слід розглядати як пріоритетний під час проведення реконструкції і технічного переозброєння, планування, оптимізації та розроблення стратегій розвитку підприємств. Для поліпшення екологічних показників на підприємствах хімічного комплексу, які виготовляють синтетичні миючі засоби, в тому числі дитячі пральні порошки, необхідно:

удосконалювати традиційні способи виробництва хімічних продуктів з метою утилізації відходів, що утворюються в процесі функціонування підприємства;

здійснювати будівництво нових, реконструкцію та удосконалення існуючих очисних споруд;

активне виведення з експлуатації екологічно шкідливих виробництв, морально та фізично застарілих технологій і обладнання;

створення і перехід на нові маловідходні та ресурсозберігаючі технології;

удосконалення методів утилізації і знешкодження шкідливих відходів виробництва, що накопичувалися багато років у відстійниках, шламонакопичувачах тощо;

розширення використання відходів, які утворюються або вже нагромадились шляхом розробки відповідних технологій та перебудови матеріальних балансів і формування на цій основі міжгалузевих територіально-виробничих комплексів із замкнутими сировинними циклами;

структурна перебудова промисловості з метою збільшення виробництва наукоємних, малотоннажних, екологічно чистих видів хімічної продукції;

екологічна орієнтація усіх інвестиційних проектів розвитку виробництв хімічного комплексу;

екологічна спрямованість проектів розвитку хімічного комплексу повинна підсилюватися економічними важелями державного впливу на суб'єкти господарювання шляхом внесення плати за використання природних ресурсів та збитки заподіяні стану навколишнього природного середовища рівні середньоевропейським для усіх природокористувачів, незалежно від форм власності тощо.

Такі заходи, на нашу думку, сприятимуть активній переорієнтації хімічних підприємств на екологоорієнтоване виробництво товарів та підвищення рівня їх екологічності; зменшенню екодеструктивного впливу непрямих аспектів функціонування еколого-

економічної системи підприємств. В подальшому доцільно проаналізувати та надати рекомендації щодо усунення негативних наслідків впливу прями та інших видів непрямих аспектів впливу (наприклад в частині капіталовкладень в природоохоронні проекти) функціонування еколого-економічної системи підприємства на всіх стадіях життєвого циклу товару.

Література

1. Акімова Т.А. Основы экоразвития / Т.А. Акімова, В.В. Хаскин. – М.: Прогресс, 1994. – 305 с.
2. Борщук Є.М. Екологічні основи економіки / Є.М. Борщук, В.С. Загорський. – Львів: Інтелект-Захід, 2005. – 312 с.
3. Буркинський Б.В. Екологічно чисте виробництво: Наукові засади впровадження та розвитку / Б.В. Буркинський // Вісник НАН України. – 2010. – №5. – С. 11-17.
4. Загороднюк П.О. Взаємозв'язок екологічної й економічної безпеки та її вплив на економічне зростання України / П.О. Загороднюк // Екологія довкілля та безпека життєдіяльності. – 2009. – №6. – С.9-14.
5. Коломієць Т.М. Експертиза товарів / Т.М. Коломієць, Н.В. Притульська, О.Л. Романенко. – К.: КНТЕУ, 2001. – 274 с.
6. Кірносорова М.В. Тенденції змін споживачьких пріоритетів на ринку екологічних товарів України / М.В. Кірносорова // Вісник НАН України. – 2012. – №8. – С. 15-18.
7. Веклич О.О. Екологічний чинник формування конкурентоспроможності національної економіки / О.О. Веклич // Економіка України. – 2005. – № 12. – С. 67-69.
8. Прокопенко О.В. Екологізація інноваційної діяльності: мотиваційний підхід / О.В. Прокопенко: Монографія. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 392 с.
9. Глубицька Т.В. Сутність, складові та концептуальні засади функціонування еколого-економічної системи підприємства / Т.В. Глубицька, Л.Г. Ліпич // Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент». Випуск 8 (30) / Редкол.: відп. ред. д.е.н., проф. Герасимчук З.В. – Луцьк, 2011. – С. 193-201.
10. Офіційний сайт фірми «Емвей» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amway.ua>.
11. Офіційний сайт фірми «Амріта» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://amrita.ua>.
12. Офіційний сайт фірми «Естетойл» [Еле-

ктроний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.estetoile.com.ua>.

13. Офіційний сайт фірми «Ректіс» [Електроний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rektis.com.ua/>.

14. Офіційний сайт фірми «Еко Львів» [Електроний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eco.lviv.ua>.

15. Офіційний сайт фірми «Фаворит успіху» [Електроний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.favor.com.ua>.

Referens

1. Akimova T.A. Fundamentals ekorazvytyuua / T.A. Akimova, V.V. Khaskin. – M.: Progress, 1994. – 305 p.

2. Borschuk E.M. Ecological Economics basics / E.M. Borschuk, V.S. Zagorski. – Lviv: Intelligence-West, 2005. – 312 p.

3. Burkyns'kyi B. Environmentally friendly production: Scientific Principles of Implementation and Development / B.V. Burkyns'kyi // Bulletin of the NAS of Ukraine. – 2010. – №5. – P. 11-17.

4. Zagorodniuk P.A. The relationship of ecological and economic security and its impact on economic growth in Ukraine / P.A. Zagorodniuk // Ecology Environment and Safety. – 2009. – № 6. – P.9-14.

5. Kolomyjec T.N. Examination of Goods / T.N. Kolomyjec, N.V. Prytulska, A.L. Romanenko. – K.: KNTEU, 2001. – 274 p.

6. Kirnosova M.V. Trends in consumer priorities in the market for environmental goods Ukraine / M.V. Kirnosova // Bulletin of the NAS

of Ukraine. – 2012. – № 8. – P. 15-18.

7. Veklich O.O. Environmental factors forming the competitiveness of the national economy / O.O. Veklich // Economy of Ukraine. – 2005. – №12. – P. 67-69.

8. Prokopenko O.V. Greening innovation: a motivational approach / O.V. Prokopenko: Monograph. – Amounts: SHS «University Book», 2008. – 392 p.

9. Hlubitska T.V. Nature, composition and functioning of the conceptual foundations of ecological-economic system of the enterprise / T.V. Hlubitska, L.G. Lypych // Proceedings of Lutsk National Technical University. Series of Economics. «Economics and Management». Issue 8 (30) / Redkol.: Ans. eds. prof. Gerasymchuk Z. – Luck, 2011. – P. 193-201.

10. Official site of «Amway» [Electronic version]. – Mode of access: <http://www.amway.ua>.

11. Official site of «Amrita» [Electronic version]. – Mode of access: <http://amrita.ua>.

12. Official site of «Estetoil» [Electronic version]. – Mode of access: <http://www.estetoile.com.ua>.

13. Official site of «Rektis» [Electronic version]. – Mode of access: <http://www.rektis.com.ua/>.

14. Official site of «EcoLviv» [Electronic version]. – Mode of access: <http://www.eco.lviv.ua>.

15. Official site of «Favorite of Success» [Electronic version]. – Mode of access: <http://www.favor.com.ua>.

Статья поступила в редакцию 31.03.2014

А.С. ФАЛЕВИЧ

*Российский экономический университет им. Г.В. Плеханова,
г. Москва, Российская Федерация
ivan.falevich@mail.ru*

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ ДЕПОЗИТ В СИСТЕМЕ ФИНАНСОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ЭКОНОМИКИ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

Рассматриваются вопросы привлечения средств населения для финансирования природоохранных проектов и программ. Обосновывается возможность применения экологических депозитов в управлении природопользованием. Развитие экологического рынка работ и услуг по переработке и утилизации твердых бытовых отходов рассматривается как один из векторов социально-экономического развития на муниципальном уровне управления.

Ключевые слова: вектор развития, экономика природопользования, финансовые инструменты, экологический депозит, «зеленая» экономика, утилизация твердых бытовых отходов

A. Falevich

Environmental deposit in financial instruments of environmental economics

Discusses issues to attract funds for financing environmental projects and programs. Demonstrates the possibility of application of the environmental deposits in environmental management. The development of the environmental market works and services on processing and recycling of solid household waste is considered as one of the vectors of socio-economic development at the municipal level management.

© А.С. Фалевич, 2014

<http://www.elibrary.ru/issues.asp?id=37579>

<http://www.instud.net>, <http://www.nbu.gov.ua/>